

Nr 64.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 225 angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 15 mars 1929 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 225, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—36:o.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

I fråga om de i förevarande proposition under punkterna 1 och 2 upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

1) att av kronoegendomen 1 mantal Björka nr 1 i Stig-tomta socken av Södermanlands län må försäljas

[1.*]

dels lotten I eller det s. k. hemägoskiftet å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels ock lotten II eller det s. k. kohagsskiftet i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar;

2) *antingen* att den på ett arrende upplåtna delen om 56.07 hektar av kronoegendomen 1 mantal Sörby nr 1 i Tuna socken av Södermanlands län med tillägg av så stort område av den del av egendomen, som nu sambrukas med Sörby kronopark, att jorddelningslagens be-

[2.]

* Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

stämmelser med hänsyn till skogstilldelningen kunna anses vara uppfyllda, må försäljas till nuvarande arrendatorn E. A. Andersson för en köpeskillning av 39,600 kronor jämte det belopp, vartill domänstyrelsen må fastställa värdet av mark och skog å det område, som enligt vad sålunda angivits kan komma att tilläggas försäljningslotten av Sörby kronopark, att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, utan rätt för arrendatorn att av kronan påfordra någon lösen för den elektriska anläggningen vid egendomen, *att* köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har *att*, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemålde Andersson icke begagnar sig av medgivandet att förvärva angivna del av egendomen, *att* i statsrådsprotokollet berörda, med litt. A, B och C utmärkta lotter av egendomen, en var lott med i statsrådsprotokollet angiven areal och med tillägg av så stort område av den del av egendomen, som nu sambrukas med Sörby kronopark, *att* jorddelningslagens bestämmelser med hänsyn till skogstilldelningen kunna anses vara uppfyllda, må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendom, med åliggande för domänstyrelsen *att* med avseende å vad sålunda anförts i fråga om skogstilldelningen slutligen fastställa saluvärderna för de särskilda lotterna samt dels med hembuds rätt beträffande lotten litt. A för egendomens arrendator E. A. Andersson, dels med rätt för köpare av lotterna litt. B och C till avträdesfoder i enlighet med uppskattningsmännens förslag, dels med skyldighet för köpare av lotterna litt. B och C *att* i mån som elektrisk anläggning finnes utförd vid lotten ansvara för de utgifter, som egendomens arrendator vid avträdet kan vara berättigad uppbära för samma anläggning, och dels med förbehåll beträffande sistnämnda två

lotter att inga andra än kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna;
 skolande köparna härjämte vara skyldiga ensamma vidkännas alla med lotts avskiljande förenade kostnader.

3) Under punkt 3 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, [3.]
 att den till kronoegendomen $3\frac{7}{8}$ mantal Skenäs kungsgård nr 1 i Östra Husby socken av Östergötlands län hörande ön Versholmen med därintill liggande skär ävensom ett holmen och skären omgivande vattenområde inom de gränser, som av lantbruksstyrelsen föreslagits och närmare angivas å en vid dess i statsrådsprotokollet omnämnda utlåtande såsom bilaga fogad kartskiss, jämte därtill hörande fiskerätt må till Versholmens nuvarande arrendator, Nils Eriksson, försälas mot en köpeskillning av 7,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år under villkor i övrigt, att fastigheten säljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, att köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, utfärda köpebrev, att köparen skall svara för de å fastigheten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla kostnader för avstyckning och lagfart å fånget samt andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning till säkerhet för berörda skuldförbindelse.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två före av-låtandet av Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande proposition, inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen nr 113 i första kammaren av herr *Andersson, Karl, m. fl.* likalydande med nr 188 i andra kammaren av herr *Johansson i Arkösund m. fl.*, vari hemställt, att Versholmen med därintill liggande skär och till dessa områden hörande fiskevatten måtte från kronoegendomen $3\frac{7}{8}$ mantal Skenäs kungsgård nr 1 i Östra Husby socken av Östergötlands län försälas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter med hembuds rätt för Nils Eriksson.

Motion.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Kungl. Maj:ts framställning och det av motionärerna framställda förslaget, vilka båda förslag avse försäljning av ifrågavarande lägenhet till arrendatorn Nils Eriksson, skilja sig endast därutinnan, att enligt Kungl. Maj:ts förslag försäljningen skulle ske mot en köpeskillning av 7,000 kronor och enligt motionärernas förslag jämlikt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter med hembuds rätt för Eriksson.

Utskottet, som ansluter sig till Kungl. Maj:ts framställning, hemställer,

Utskottet.

A) att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning må medgiva, att den till kronoegendomen $3\frac{7}{8}$ mantal Skenäs kungsgård nr 1 i Östra Husby socken av Östergötlands län hörande ön Versholmen med därtill liggande skär ävensom ett holmen och skären omgivande vattenområde inom de gränser, som av lantbruksstyrelsen föreslagits och närmare angivas å en vid dess i statsrådsprotokollet omnämnda utlåtande såsom bilaga fogad kartskiss, jämte därtill hörande fiskerätt må till Versholmens nuvarande arrendator, Nils Eriksson, försäljas mot en köpeskilling av 7,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år under villkor i övrigt, att fastigheten säljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, att köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, utfärda köpebrev, att köparen skall svara för de å fastigheten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla kostnader för avstyckning och lagfart å fånget samt andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

B) att motionerna I:113 och II:188 må anses besvarade genom vad utskottet hemställt under punkt A).

Mot de under punkterna 4—17 upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

[4.] 4) att av kronoegendomen 1 mantal Hornstëve nr 3 Prästgården i Vreta Klosters socken av Östergötlands län i statsrådsprotokollet berörda ägotlotter litt. B, C, D, E, F och G må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för G. W. Nilsson till lotten litt. B, för Georg Lindqvist till lotten litt. C, för Maria Albertina Gustafsson till lotten litt. D, för Ture Olsson till lotten litt. E, för Wiktor Jansson till lotten litt. F och för Gerhard Lund till lotten litt. G;

5) att tre i statsrådsprotokollet med litt. D, F och G betecknade ägolotter må var för sig med i samma protokoll angiven areal försäljas från kronoegendomen 1 mantal Skånstorp nr 3 i Hällestads socken av Östergötlands län enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar under villkor därjämte, att envar köpare skall ensam vidkännas kostnaderna för avskiljande av den av honom inköpta lotten;

[5.]

6) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Sättra nr 1 i Åsbo socken av Östergötlands län blivit fördelad i fyra lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag,

[6.]

dels lotten, litt. A, huvudgården, må försäljas antingen till egendomens arrendator, Carl Johansson, för en köpeskillning av 27,490 kronor med tillägg av värdet av ägolottens del i hemmanets allmänningsandel, att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, att ägolotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, att köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å ägolotten utfärda köpebrev, att köparen skall svara för de å ägolotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i ägolotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälda Johansson icke begagnar sig av omförmälda medgivande att förvärva ägolotten för förberörda köpeskillning, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels lotterna litt. B, Rådet, och litt. D, Laggårhemmet, må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt beträffande den förra lotten för Wiktor Nilsson samt beträffande den senare för Joh. Dahlqvist,

dels ock lotten litt. C må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den

29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930;

med förbehåll vid samtliga försäljningarna i fråga om utfartsvägar, på sätt i ärendet ifrågasatts, samt med åliggande för domänstyrelsen att, med avseende å vad i statsrådsprotokollet anförts beträffande allmänningssandelen, efter det avstyckning verkställets, slutligen fastställa saluvärdena för jordbrukslotterna;

[7.] 7) att torpet Stora Hallafors må med i statsrådsprotokollet angivet område fränskiljas kronoegendomen 1 mantal Holma nr 1 i Tofteryds socken av Jönköpings län och med tillträdesrätt den 14 mars 1930 försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Gustaf Byman.

[8.] 8) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hult nr 1 och 2 Öster- och Västergård i Rogberga socken av Jönköpings län blivit i enlighet med uppskattningsmännens förslag fördelad i sex ägolorter,

dels Huvudgården må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Carl Svenson, för en köpeskilling av 29,025 kronor, efter eventuell reducering av detta belopp i anledning av uppdelning av saluvärdet å egendomens andel i samfälld mark, att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och med en sjättedel varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats å lotten, utfärda köpebrev, *att* lotten skall, därest den vid blivande avstyckning kommer att utgöra stamfastighet, i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *att* andra än kronan tillhöriga byggnader och anläggningar å lotten ej ingå i försäljningen, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lottens avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Svenson ej begagnar sig av medgivandet att förvärva ägolotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt den 14 mars 1930,
dels Mosskiftet må försäljas

antingen till Wiktor Johansson för en köpeskilling av 5,600 kronor, eventuellt med tillägg av värdet av ägolottens del i egendomens andel i samfälld mark, att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och med en sjättedel varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* lotten skall, därest den vid blivande avstyckning kommer att utgöra stamfastighet, i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lottens avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Johansson ej begagnar sig av medgivandet att förvärva skiftet, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i nämnda brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt den 14 mars 1930,

dels ock lägenheterna Lunden, Anderstorp och Nygärdet må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen samt med hembuds rätt för R. Romedal till lägenheten Lunden, P. A. Björkqvist till lägenheten Anderstorp och Fredrik Johansson till lägenheten Nygärdet,

med åliggande för domänstyrelsen att, med avseende å vad i statsrådsprotokollet anförts beträffande egendomens andel i samfälld mark, efter det avstyckning verkstälts slutligen fastställa saluvärdena å Huvudgården, Mosskiftet och lägenheten Lunden

samt under förbehåll beträffande samtliga lotter om rätt till vägar på sätt uppskattningsmännen föreslagit

och beträffande Huvudgården samt lägenheterna Lunden och Anderstorp om rätt för Stenkville-Klinte Kraftaktiebolag och Smålands Kraftaktiebolag att hava över dessa lotter framdragna elektriska ledningar kvarstående;

[9.]

9) att två i statsrådsprotokollet angivna områden av 1/2 mantal Björkeryd nr 1 i Härlunda socken av Kronobergs län, omfattande enligt i samma protokoll åberopade, av extra lantmätaren H. Wingren år 1928 upprättade kartor med tillhörande handlingar en sammanlagd areal, huvudgården Björkeryd av 77.515 hektar och torpet Ljusadal av 16.815 hektar, må avstyckas från stamfastigheten samt var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med rätt för Gustaf Peterson Thor att erhålla hembud å huvudgården Björkeryd och Hedvig Pettersson att erhålla hembud å torpet Ljusadal, under villkor beträffande vartdera området, att kronan medges rätt att fritt begagna å detsamma befintliga vägar samt att köparen ensam vidkännes kostnaden för avstyckning, lagfart och andra med köpet förenade utgifter;

[10.]

10) att, sedan från kronoegendomen 3 mantal Kronobergs kungsgård nr 1 i Växjö socken av Kronobergs län avstyckats vissa i statsrådsprotokollet angivna lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens år 1927 upprättade förslag,

dels arrendelotterna nr 2 Stora Pene, nr 3 Lilla Pene, nr 5 Stora Fjäll, nr 6 Stora Nybygget, nr 7 Lilla Nybygget, nr 8 Lilla Fjäll och nr 9 Nydala må var för sig upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med skyldighet för köpare att erlægga den del av kostnaden för ett kungsgården berörande avdikningsföretag inom Växjö socken, som belöper å respektive försäljningslotter, samt med rätt för köpare att anlägga och nyttja de vägar, som finnas angivna å den av distriktslantmätaren friherre von Otter år 1925 kompletterade kartan över kungsgården i vad dessa vägar beröra respektive försäljningslotter, dock med rätt för kronan att fritt begagna dessa vägar,

dels de med innehavarna tillhöriga byggnader försedda tomtområdena litt. b, k, m, n, p, q, s, u, v, z, å, aa, ac, ad, ae och Skogsbo må till respektive innehavare

försäljas mot områdena åsatta saluvärden och beträffande vart och ett av dessa områden under villkor i övrigt *att* köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har *att* å området utfärda köpebrev, *att* området får tillträdas den 14 mars 1930 i det skick det då finnes, *att* köparen skall erlägga den del av kostnaden för ett kungsgården berörande avdikningsföretag inom Växjö socken, som belöper å området, *att* köparen äger rätt anlägga och nyttja de vägar, som finnas angivna å ovan omförmälda karta över kungsgården i vad dessa vägar beröra området, *att* kronan äger fritt begagna nämnda vägar, *att* köparen skall svara för de området författningsenligt efter tillträdet åliggande utskylder, *samt att* köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter,

dels ock de övriga i styckningsförslaget ingående tomtområdena litt. c, d, e, f, g, h, j, l, o, r, t, x, y, ä, ö och ab må försäljas mot köpeskillingar ej understigande de respektive tomtområden åsatta saluvärden och beträffande samtliga områden under villkor i övrigt som ovan angivits beträffande de med innehavarna tillhöriga byggnader försedda tomtområdena, skolande Katarina Johansson vid försäljning av tomtområdet litt. d tillförsäkras rätt att hava den av henne nu bebodda, å området belägna byggnaden kvarstående så länge hon bebor densamma;

11) *att* ett i statsrådsprotokollet angivet område av $\frac{1}{2}$ mantal Varaböke nr 1 i Göteryds socken av Kronobergs län, omfattande enligt en i statsrådsprotokollet åberopad, av distriktslantmätaren A. G. Landström år 1928 upprättad karta med tillhörande beskrivning en sammanlagd areal av 54.867 hektar, må avstyckas från stamfastigheten och försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med rätt för nuvarande arrendatorn J. R. Berg *att* erhålla hembud, *samt* under villkor i övrigt, *att* kronan medgives rätt *att* fritt begagna å området befintliga vägar;

[11.]

12) *att* av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Marstad nr 3 och 4 i Djursdala socken av Kalmar län må försäljas torpet Kröningsberg med i statsrådsprotokollet angiven areal

[12.]

om 24 hektar enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för köpare att begagna nuvarande utfartsvägen över egendomen samt med skyldighet för köpare att gälda hälften av kostnaderna för uppförande av nya rågångshägnader i gränsen A—B—C å en i statsrådsprotokollet omnämnd, av extra lantmätaren Olof Dahm år 1927 upprättad karta över egendomen;

[13.]

13) att från kronoegendomen 1 mantal Gryssebo nr 1 i Fågelfors socken av Kalmar län må försäljas

dels Gryssebo huvudgård med en areal av 74.666 hektar

antingen till Einar Karlsson mot en köpeskillning av 38,830 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälde Karlsson icke begagnar sig av den honom medgivna förköpsrätten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels ock torpet Lilla Gryssebo med en areal av 35.186 hektar enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[14.]

14) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Röinge nr 6 i Stoby socken av Kristianstads län blivit uppdelad på sätt i statsrådsprotokollet angivits i med litt. A—C betecknade lotter,

dels lotten litt. A må med i huvudsak således angivet område försäljas

antingen till egendomens nuvarande arrendator Jöns

Svensson mot en köpeskilling av 32,760 kronor, att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* egendomen försäljes i det skick den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å egendomen utfärda köpebrev, *att* egendomen skall i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* köparen svarar för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *samt att* köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse

eller, därest bemälde Svensson icke begagnar sig av nämnda medgivande att förvärva ägolotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels lotten litt. B må med i huvudsak i statsrådsprotokollet angivet område försäljas i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Nils Lejon,

dels ock lotten litt. C må upplåtas såsom åbolägenhet jämlikt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter ävensom i övrigt under de förut för åborättsupplåtelse föreslagna villkor;

15) att från kronoegendomen $\frac{7}{16}$ mantal Gladsax nr 28 i Gladsax socken av Kristianstads län må till Per Persson försäljas de med nr 4 och 5 betecknade ägolotterna, omfattande å en i statsrådsprotokollet berörd karta ägofiguren nr 38, mot en köpeskilling av 500 kronor samt under villkor i övrigt, *att* köpeskillingen kontant erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har att å området utfärda köpebrev, *att* ägolotterna må tillträdas den 14 mars 1930 i det skick de då befinnas, *att* köparen skall svara för de ägolotterna författningsenligt efter tillträdet åliggande utskylder,

[15.]

samt att köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter;

[16.]

16) att av kronoegendomen $4\frac{3}{4}$ mantal Lövestads kungsgård nr 46 i Lövestads socken av Malmöhus län må försäljas

dels de å en i statsrådsprotokollet berörd karta, med litt. a, b, c, d, e och f betecknade lägenheterna med i samma protokoll angivna arealer var för sig enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar,

dels de av Ingeborg Hansson, Magnus Sundius, Per Olsson och Johan Henriksson innehavda lägenheterna med areal och gränser i enligt med föreliggande av domänstyrelsen förordade förslag var för sig enligt nyssnämnda grunder och med förbehåll beträffande Sundius' lägenhet om rätt till begagnande av en mark- och skogsväg omfattande ägofigurerna nr 69 och 81 å ovanberörda karta,

dels ock ett ägofiguren nr 51 å meromnämnda karta omfattande område om 0.475 hektar till Lövestads församling för en köpeskillning av 2,375 kronor att erläggas kontant vid tillträdet den 14 mars 1930 till länsstyrelsen i länet, som har att, sedan köpeskillningen vederbörligen erlagts, utfärda köpebrev å området samt under villkor i övrigt, att församlingen ensam skall vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget samt övriga därmed förenade kostnader;

[17.]

17) *dels* att från kronoegendomen 1 668/1000 mantal Hjälmskult nr 1 litt.Aa i Allerums socken av Malmöhus län må i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar försäljas i statsrådsprotokollet omförmälda, till upplåtelse förordade sju bostadslägenheter samt jordbrukslägenheterna litt. a och litt. b, envar med i samma protokoll angivet område, dock beträffande jordbrukslägenheten litt. a med tillägg av i nyssberörda protokoll omnämnt vägområde om 0.033 hektar, med särskild hembuds rätt för Fritz Pettersson till jordbrukslägenheten litt. a och för Gotthilv Nilsson till jordbrukslägenheten litt. b ävensom med skyldighet för innehavaren av jordbrukslägenheten litt. a att till begagnande såsom väg upplåta det i lägenheten ingående för sådant ändamål avsedda område; skolande

samtliga köpare ensamma vidkännas alla med lägenhets avskiljande förenade kostnader ävensom respektera den Allerumsortens elektriska energiförening medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen,

dels ock att från samma kronoegendom må upplåtas jordbrukslägenheten litt. c såsom åbolägenhet jämlikt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter ävensom i övrigt under de för åborätt förut angivna villkor och med skyldighet att respektera omförmälda rätt till elektriska ledningar på sätt angivits.

18) Under punkt 18 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att torpet Horsahuset nr 6 må med i statsrådsprotokollet angiven areal om 6.58 hektar från kronoegendomen 366/1000 mantal Hjälmskult nr 1 litt. Ab med lägenheten Horsahagen nr 1 — gemensamt benämnd Mariedal — i Allerums socken av Malmöhus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

[18.]

Av statsrådsprotokollet framgår bland annat följande.

Egendomen Hjälmskult nr 1 m. m. innehåller en areal av 133.245 hektar, varav det till försäljning ifrågasatta torpet Horsahuset nr 6 omfattar 6.58 hektar. Nyssnämnda torp är bebyggt med kronan tillhöriga boningshus och stallänga ävensom innehavaren Nils Persson tillhöriga en mindre tillbyggnad mellan boningshuset och stallängan samt en särskild uthuslänga med svinstall, huggbod och vedbod. Nils Persson är född å torpet 1853 och har efter sina föräldrar brukat detta sedan 1904.

I anledning av ansökning av Nils Persson att få förvärva torpet med äganderätt hava uppskattningsmännen föreslagit försäljning av torpet med hembuds rätt för honom.

I en till länsstyrelsen i Malmöhus län inkommen, till jordbruksutskottet i avskrift överlämnad framställning har Karolina Persson, en syster till ovanbemälda Persson, med förmälan att hennes broder avlidit, anhållit att efter arrendetidens utgång den 14 mars 1930 få bruka torpet Horsahuset å arrende. Domänintendenten i Malmöhus län har i ett ansökningen i avskrift bifogat yttrande till länsstyrelsen förklarat sig ingenting hava att häremot invända.

Det till försäljning föreslagna torpet Horsahuset torde utan olägenhet tillsvidare kunna bibehållas i kronans ägo, särskilt som den övriga delen av kronoegendomen Hjälmskult nr 1 m. m. icke skall försäljas. På grund

Utskottet.

härav och då det synes utskottet, att billighetsskäl tala för att Karolina Persson må arrendera ifrågavarande torp, anser utskottet, att med försäljning av torpet bör tillsvidare anstå. Utskottet hemställer fördenskull,

att Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning icke må vinna riksdagens bifall.

De under punkterna 19—23 upptagna framställningarna hava icke föranlett någon utskottets erinran. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må medgiva,

[19.]

19) att ett i statsrådsprotokollet angivet område av 1 mantal Ollered Gummesgård nr 1 i Nösslinge socken av Hallands län, omfattande enligt av distriktslantmätaren Gustaf Norlin år 1927 upprättade kartor — förutom inom områdets gränser belägna 1.349 hektar, avsedda att utgöra samfälld mark för samma område och den del av hemmanet, som skall i kronans ägo bibehållas — en ytvidd av 32.03 hektar, må avstyckas från stamfastigheten och med å lägenheten befintliga, kronan tillhöriga byggnader försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med rätt för arrendatorn Lars Emil Johansson ett erhålla hembud, samt under villkor i övrigt, att köparen till Carl August Johansson under dennes återstående livstid upplåter de bostadsutrymmen i gårdens boningshus, som den senare hittills disponerat, samt därjämte under samma tid tillhandahåller honom fri vedbrand i färdighugget skick för eget behov och dagligen 2 liter oskummad nymjök;

[20.]

20) att ett i statsrådsprotokollet angivet område av 1 mantal Lilla Körshult nr 1 i Nösslinge socken av Hallands län, omfattande enligt av distriktslantmätaren G. Norlin år 1927 upprättade kartor — förutom inom lägenhetens gränser belägna 0.576 hektar, avsedda att utgöra samfälld mark för försäljningslotten och den lott av hemmanet, som skall i kronans ägo bibehållas — en ytvidd av 28.35 hektar, må avstyckas från stamfastigheten och med å lägenheten befintliga, kronan tillhöriga byggnader försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar

med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med rätt för nuvarande arrendatorn Sven Johan Larsson att erhålla hembud;

21) att, sedan från kronoegendomen 4 mantal Åsklosters kungsladugård nr 1 i Ås socken av Hallands län avstyckats sju, i statsrådsprotokollet angivna torp med gemensamt betesområde, två lägenheter och fjorton tomter i överensstämmelse med uppskattningsmännens år 1928 uppgjorda förslag,

[21.]

dels samma torp med gemensamt betesområde samt lägenheten Bryggeberg må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för köpare av torpen Ryggorna nr 1, Ryggorna nr 2, Stället, Trekanten och Bäckabro att använda den med ägofigurerna nr av 270 och av 301 å den i ärendet företedda kartan betecknade vägen från landsvägen till kronoparken, för köpare av samtliga torp att använda ej mindre den med ägofigurerna nr av 232 och 234 betecknade vägen från landsvägen förbi skolhustomten till betesmarken än även den med ägofigurerna nr 187 och 188 a betecknade vägen till strandbetet, för köpare av lägenheten Bryggeberg och torpet Bystaden att till väg använda ägofigurerna nr 223 och av 232 samt för köpare av torpen Stället och Nytorpet till gemensam väg, bestående av ägofigurerna nr av 277, av 287 och av 288, genom befintlig järnvägsövergång från landsvägen fram till ägofiguren nr 290,

dels det »lägenheten vid Åsbrovägen» benämnda område må till snickaren Henrik Karlsson försäljas mot en köpeskillning av 1,700 kronor samt under villkor i övrigt, *att* köpeskillingen erlagges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart köpeskillingen erlagts, å området utfärda köpebrev, *att* området får tillträdas den 14 mars 1930 i det skick det då finnes, *att* köparen skall svara för de området författningsenligt efter tillträdet åliggande utskylder, *samt att* köparen ensam skall vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter,

dels ock domänstyrelsen må bemyndigas försälja de invid Åsklosters järnvägsstation belägna, med litt. a—o betecknade 14 tomtområden mot köpeskillningar ej under-

stigande de respektive tomtområden åsatta saluvärden och beträffande samtliga områden under villkor i övrigt, som ovan angivits beträffande det med »lägenheten vid Åsbrovägen» benämnda området;

[22.]

22) att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Sätinge nr 3 Lars Börjesgård i Hanhals socken av Hallands län må försäljas, *antingen* till arrendatorn David Börjesson för en köpeskilling av 33,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars vart och ett av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* egendomen försäljes i det skick den vid tillträdet finnes, *att* köpeskillingen erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, utfärda köpebrev å egendomen, *att* köparen svarar för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *samt att* köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget samt andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse.

eller, därest bemålde Börjesson icke begagnar sig av nämnda medgivande att förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930;

[23.]

23) att i statsrådsprotokollet omförmälda tre lägenheter må var för sig med arealer och till saluvärden, som i samma protokoll angivits, från kronoegendomen 1 mantal Olovstorp nr 1 i Åsaka socken av Älvsborgs län försäljas i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för J. A. Karlsson å lägenheten Kroken.

[24.]

24) Under punkt 24 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 4 Storegården i Vänersnäs socken av Skaraborgs län blivit genom lantmäteriförrättning uppdelad i lotter i anslutning till vad domänstyrelsen förordat,

dels det område om 3.302 hektar av Änghagsskiftet, som å dåvarande lantmäteriauskultanten Lindes år 1918 upprättade karta över egendomen

omfattar ägofigurerna nr 135, 137—148 och 150—158 må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

dels ock egendomen i övrigt med undantag jämväl av förut försålda delen av Änghagsskiftet må försäljas under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt den 14 mars 1930 samt med den rätt till det genom Kungl. Maj:ts brev den 8 maj 1874 upplåtna området om 0.542 hektar, som må tillkomma kronan.

I en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion nr 439, av herr *Hansson m. fl.* i Trollhättan, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 4 Storegården i Vänersnäs socken av Skaraborgs län blivit genom lantmäteriförrättning uppdelad i lotter i anslutning till vad domänstyrelsen förordat,

Motion.

dels det område om 3.302 hektar av Änghagsskiftet, som å dåvarande lantmäteriauskultanten Lindes år 1918 upprättade karta över egendomen omfattar ägofigurerna nr 135, 137—148 och 150—158, må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för jordbruksarbetaren Karl Engström från Tegen, Margreteberg,

dels ock egendomen i övrigt med undantag jämväl av förut försålda delen av Änghagsskiftet må försäljas under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt den 14 mars 1930 samt med den rätt till det genom Kungl. Maj:ts brev den 8 maj 1874 upplåtna området om 0.542 hektar, som må tillkomma kronan.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd härför hänvisas till motionen.

Motionärernas förslag skiljer sig från Kungl. Maj:ts framställning endast därutinnan, att motionärerna förordat, att ett i nu ifrågavarande egendom ingående område av det s. k. Änghagsskiftet måtte försäljas med hembuds rätt för jordbruksarbetaren Karl Engström, Tegen, Margreteberg, under det att Kungl. Maj:ts förslag innebär, att samma skifte skulle försäljas utan hembuds rätt.

Av ovanberörda statsrådsprotokoll inhämtas, bland annat, följande.

I en till riksdagen den 16 mars 1928 avlåten proposition, nr 210, föreslog Kungl. Maj:t, under punkt 47, riksdagen att beträffande nu ifrågavarande kronoegendom medgiva bland annat, att ovanberörda område av Änghags skiftet måtte försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för O. J. Krumlinde.

I anledning av vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit hemställdes i en inom andra kammaren väckt motion, nr 476, att Änghagsskiftet måtte vid försäljning hembjudas ovanbemälda Engström.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 68 anförde *jordbruksutskottet* i ämnet följande.

Av innehållet i motionen framginge, att däri gjorts gällande, att Kungl. Maj:t i fråga om hembuds rätt vid Änghagsskiftets försäljning byggt sitt förslag på uppgifter, som icke skulle vara riktiga. Utskottet, som icke vore berett att taga ställning till spörsmålet, huruvida hembuds rätt borde tillerkännas K. A. Engström eller O. J. Krumlinde, ansåge ytterligare utredning härom böra företagas. I anslutning härtill hemställde utskottet, att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt å den i ämnet väckta motionen, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte i ärendet låta verkställa den ytterligare utredning, som påkallades med hänsyn till vad utskottet anförde, samt därefter ånyo för riksdagen framlägga förslag rörande nu ifrågakvarande kronoegendoms försäljning.

I anledning av riksdagens beslut i ämnet har Kungl. Maj:t föranstaltat om ytterligare utredning beträffande dispositionen av ifrågakvarande kronoegendom.

Av den på grund härav verkställda utredningen inhämtas följande.

Uppskattningsmännen hava vid besiktning uttrönt, att Krumlinde sedan 32 år tillbaka där varit bosatt och nu bebodde ett honom tillhörigt boningshus av timmer under tak av tegel, oljemålat, innehållande 3 rum och kök med tillhörande får-, svin-, höns- och hemlighus samt vedbod, samtliga i mycket gott skick, att Krumlinde, som i samband med egendomens senaste utarrendering 1918 anhållit att få inköpa hela Änghagsskiftet, endast medgivits att lösa tomtplats med trädgård, vilken han nu ägde, att Krumlinde, som vore född 1864, dock ännu verkade fullt arbetsför samt försörjde sig och sin familj med målning och fiske, att förbemålde Engströms fader före 1914 genom årliga avtal innehåft mindre delar av Änghagen och därstädes för cirka 40 år sedan uppfört en mindre ladugårdsbyggnad, som nu befunne sig i ett mindre tillfredsställande skick, att denna ladugårdsbyggnad genom arvskifte efter modern år 1928 övergått i sonens ägo, att Änghagen under nuvarande arrendatorns innehav brukats till huvudgården, till vilken även tidigare brukats den huvudsakliga delen av ägoskiftet, att Engströms fader ägde ett mindre boningshus om 2 rum och kök av timmer under tak av tegel med tillhörande uthus i medelgott skick å av honom enligt ensittarlagen inlöst område från Margretebergs egendom, beläget intill Änghagen, samt att Engström, som vore född år 1897, sedan år 1924 innehåft stadigvarande arbete hos Åse härads vägstyrelse och vitsordades såsom en duglig arbetare, kunnig i jordbruk.

Uppskattningsmännen hava visserligen ansett, att Krumlindes tomtplats och byggnader synnerligen väl passade att förenas med Änghagen och bilda ett småbruk samt att hans lägenhet och hus härför voro lämpligare än de, som ägdes av Engström och dennes fader, men vitsordat, att Engström hade större kvalifikationer än Krumlinde som jordbrukare.

Då såväl Krumlinde som Engströms fader en lång följd av år varit bosatta på Änghagen, hava uppskattningsmännen ej kunnat förorda företrädes rätt för någon av de båda sökandena till inköp av ägolotten utan föreslagit, att densamma försåldes å auktion.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag såväl beträffande Änghagsskiftet som egendomen i övrigt.

I infordrat yttrande har sedermera *domänintendenten* meddelat, att det av Engströms fader från Margretebergs egendom enligt ensittarlagen lösta området utgjordes av tomt, trädgård och mindre åker, att Engströms moder nyligen avlidit samt att fadern genom arvskifte tilldelats boningshuset och Engström förenämnda ladugård, att Engströms fader fortfarande levde och bebodde sitt boningshus samt försörjde sig med fiske och något litet jordbruk, att det egendomen tillhöriga gamla boningshuset å Änghagen, som under senaste sommar varit obebott, inginge i arrendet av egendomen, samt att försäljningen kunde ske endast med kronan tillhöriga byggnader, varvid Engström, i den händelse han ej inköpte fastigheten, borde förständigas borttaga den honom tillhöriga ladugården, som han högst antagligt utan tillstånd uppfört å fastigheten.

Överlantmätaren har framhållit, bland annat, följande.

Den av Krumlinde inköpta lägenheten å Änghagen — omfattande ägofigurerna nr 136 och 149 — vore avsöndrad för alltid och införd i jordregistret såsom registerfastigheten Hallby Storegården 4². Den av Engströms fader, fiskaren August Engström, från Margretebergs egendom inlösta lägenheten omfattade dels ett område om 0.71 hektar under $\frac{3}{16}$ mantal Hallby nr 1 Skattegården, vilket område i jordregistret betecknats Hallby Skattegården 1³⁵, samt dels ett område om 0.2406 hektar under $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 3 Fiskaregården och $\frac{1}{9}$ mantal Margreteberg nr 1, vilket område i jordregistret införts såsom registerfastigheten Tegen 1¹. Lägenheten vore belägen på andra sidan den väg, som utgjorde gräns emellan skiftet Änghagen och Margreteberg.

Enligt överlantmätarens åsikt borde Krumlinde, som tidigare anhållit att få inköpa hela Änghagen, äga företrädesrätt att nu få inköpa den till försäljning ifrågasatta delen och därigenom bliva ägare till hela skiftet. Därest nu ifrågavarande område avstyckades för sammanläggning med Krumlindes fastighet Hallby Storegården 4², så uppkomme en lämpligt anordnad mindre jordbrukslägenhet, och något hinder syntes icke böra förefinnas ur de synpunkter, som i jorddelningslagen uppställdes såsom villkor för att avstyckning på sådant sätt skedde. Skulle åter Engström få inköpa området, så måste, då avstyckning för sammanläggning med hans fastigheter icke torde kunna ske av den anledningen att dessa icke tillhörde samma primära skifteslag som Hallby Storegården, området avstyckas för att utgöra en fastighet för sig, vilket icke syntes vara i överensstämmelse med jorddelningslagens föreskrifter.

Domänstyrelsen har — med erinran att nu ifrågavarande område av Änghagsskiftet åsatts ett saluvärde av 3,450 kronor samt att Krumlinde år 1901 tillerkänts tryggad besittningsrätt till den lägenhet, som han sedermera inköpt, under det att Engströms och dennes faders nyttjande av del av skiftet ej grundats på av vederbörlig myndighet lämnat tillstånd — ansett berörda skifte böra vid försäljning under egnahemsvillkor hembjudas Krumlinde.

Departementschefen har i föreliggande fråga anfört följande.

»Av utredningen i ärendet torde framgå, att varken Krumlinde eller Engström enligt gällande bestämmelser kan påfordra att tillerkännas förköpsrätt till ifrågavarande område av Änghagsskiftet. Skäl kunna emellertid det oaktat anföras för hembud till förmån för såväl den förre som ock den senare. Det av överlantmätaren anförda förhållandet, att sammanläggning enligt lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet ej är medgiven beträffande detta område och Engströms lägenhet, synes mig härvid ej kunna tillmätas avgörande betydelse, då det ej ifrågasatts, att berörda område ej lämpligen skulle kunna avstyckas såsom en fastighet för sig. Då sålunda bestämt företräde till erhållande av hembuds rätt icke torde böra givas vare sig Krumlinde eller Engström, förordar jag, att sagda område försäljes enligt gällande grunder för egnahemslägenheter från kronoegendomar utan hembuds rätt för särskild person.»

I den i ämnet väckta motionen har anförts, bland annat, följande.

»Engström junior, som saken gäller, är född på Änghagen och gör årligen dagsverk i avgäld för området till huvudgården. Han är 32 år gammal, gift och har ett barn, är mycket god jordbrukare, nykter och skötsam samt har alltså de bästa förutsättningarna att övertaga den jord, som hans fader i ett 40-tal år arrenderat och brukat. Krumlinde är 65 år, gift, utan barn, har alltså icke samma försörjningsplikt som Engström och har aldrig varit jordbrukare.»

Beträffande de skäl, motionärerna i övrigt anført till stöd för sin hemställan, hänvisas till motionen.

Utskottet.

Visserligen kan, såsom departementschefen framhållit, varken Krumlinde eller Engström enligt gällande bestämmelser påfordra att tillerkännas förköpsrätt till här ifrågavarande område av Änghagsskiftet, men riksdagen har i flera fall medgivit, att kronoegendom finge försäljas med hembuds rätt, oaktat vederbörande icke uppfyllde bestämmelserna för erhållande av en dylik rätt. Såsom departementschefen anført, kunna också skäl anföras för hembud till förmån för såväl Krumlinde som Engström. Departementschefen har dock ansett, att bestämt företräde icke borde givas vare sig Krumlinde eller Engström.

Av utredningen i ärendet inhämtas emellertid, att först Engströms fader under 40 år och därefter Engström själv brukat viss del av det till försäljning föreslagna området, varå finnes uppförd en Engström tillhörig ladugårdsbyggnad, under det att Krumlinde ej brukat någon del därav. Då vidare Krumlinde är 65 år och barnlös, medan Engström endast uppnått 32 levnadsår och har barn samt, enligt vad uppskattningsmännen vitsordat, har större kvalifikationer som jordbrukare än Krumlinde, anser utskottet att Engström bör framför Krumlinde erhålla företrädesrätt i fråga om hembud och att goda skäl tala för att Engström erhåller en dylik rätt. Utskottet vill därför förorda, att nu ifrågavarande område försäljes med hembuds rätt för Engström. På grund härav och då Kungl. Maj:ts framställning under förvarande punkt i övrigt icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionen II:439 medgiva att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 4 Storegården i Vänersnäs socken av Skaraborgs län blivit genom lantmäteriförrättning uppdelad i lotter i anslutning till vad domänstyrelsen förordat,

dels det område om 3.302 hektar av Änghagsskiftet, som å dåvarande lantmäteriauskultanten Lindes år 1918 upprättade karta över egendomen omfattar ägofigurerna nr 135, 137—148 och 150—158, må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för jordbruksarbetaren Karl August Pontus Engström från Tegen, Margreteberg,

dels ock egendomen i övrigt med undantag jämväl av förut försålda delen av Änghagsskiftet må försäljas under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdes rätt den 14 mars 1930 samt med den rätt till det genom Kungl. Maj:ts brev den 8 maj 1874 upplåtna området om 0.542 hektar, som må tillkomma kronan.

Mot de under punkterna 25—36 upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

25) att, sedan från $\frac{1}{8}$ mantal Kvinnebacken nr 1 och $\frac{1}{16}$ mantal Allmännegården i Trökörna socken av Skaraborgs län avstyckats två i statsrådsprotokollet nämnda områden, innehållande en sammanlagd areal av 8.036 hektar, områdena må efter skedd sammanläggning till en fastighet försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn av områdena, Oskar Hall;

[25.]

26) att lägenheten Askeslätten 1¹ med en areal av 11.728 hektar i Råda socken av Skaraborgs län må med därå befintliga kronan tillhöriga byggnader försäljas

antingen till lägenhetens arrendator, J. E. Johansson, för en köpeskilling av 16,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lägenheten

[26.]

försäljes i det skick den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lägenheten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å lägenheten efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fångtet och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i lägenheten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemäld Johansson ej begagnar sig av medgivandet att förvärva lägenheten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

skolande köpare respektera dels den Södra Kållands elektriska distributionsförening och Lidköpings stad medgivna rätt att hava respektive elektrisk ledning och vattenledning framdragna över lägenheten, dels ock de vederbörande vägintressenter eventuellt lämnade medgivanden att nyttja vägar över lägenheten;

[27.]

27) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Mebacka nr 1 i Ransbergs socken av Skaraborgs län blivit fördelad i två lotter, den i statsrådsprotokollet med litt. A₁ och A₂ betecknade lotten, innehållande en areal av 44.277 hektar, må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt den 14 mars 1930;

[28.]

28) att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Åsaka nr 7 Stenhusgården i Vartofta-Åsaka socken av Skaraborgs län må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Frans Johansson Lång, mot en köpeskillning av 27,060 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav

avlämnats, å egendomen utfärda köpebrev, att egendomen skall i jordeboken upptagas under titeln allmänt fräse, att köparen skall svara för alla kostnader för egendomens deltagande i ett i statsrådsprotokollet omförmäلت vattenavledningsföretag, att köparen skall svara för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälde Johansson Lång icke begagnar sig av medgivandet att förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930 och med skyldighet för köpare att ansvara för alla kostnader för egendomens deltagande i förberörda vattenavledningsföretag;

29) att — sedan arrendatorn av kronoegendomen 1 mantal Källstorp nr 1 i Broby socken av Skaraborgs län John Hagman medelst skriftlig handling förbundet sig att, därest försäljning av det till egendomen hörande torpet Mossen kommer till stånd, till kronan överlämna i statsrådsprotokollet berörda honom tillhöriga hus vid torpet för en köpeskilling av 500 kronor — sagda torp må med i statsrådsprotokollet angivet område och därå uppförda byggnader försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med förbehåll om rätt för kronan att utan särskild ersättning framdraga och nyttja en elektrisk ledning över torpet;

[29.]

30) att, sedan kronoegendomen 1 mantal Ekebo Lars Nilsgården nr 2 i Källandsö eller Otterstads socken av Skaraborgs län blivit fördelad i lotter i huvudsaklig överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordnat,

lotten *litt. A*, huvudgården, med i distriktslantmätaren Tor Hjertquists beskrivning år 1928 angivna ägor må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Anders Petter Andersson, mot en köpeskilling av 36,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av

[30.]

nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, att lotten försäljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, att köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, att lotten skall i jordeboken upptagas under titeln allmänt fräse, att köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälda Andersson ej begagnar sig av medgivandet att förvärva lotten i fråga, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

lotten *litt. C*, Liemaden, med i Hjertquists berörda beskrivning angivna ägor jämte å kartan över egendomen med ägofigurerna nr 220 och 264 utmärkta områden må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i förenämnda brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930, samt

lotterna *litt. B*, Skogstorp, och *litt. D* må var för sig med i Hjertquists beskrivning angivna ägor, lotten *litt. D* med tillägg av i lotten *litt. B* ej ingående delar av å kartan över egendomen med ägofigurerna nr 130, 131 och 136 utmärkta områden samt del av den å kartan med ägofiguren nr 137 betecknade vägmarken, försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-tägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Emma Josefina Otterberg till lotten *litt. B* och för Janne Vogler till lotten *litt. D*;

skolande köparna respektera den Kållands härads väghållningsdistrikt medgivna rätt att hava väg framdragen över egendomen;

[31.]

31) att av kronoegendomen 1 mantal Rangtorp nr 1 i Mellby socken av Skaraborgs län må efter avstyckning försäljas *dels* ett i statsrådsprotokollet med *litt. A* betecknat område om 0.74 hektar till Gustaf Svensson för att sammanläggas med dennes fastighet $\frac{1}{4}$ mantal Mellby

Tomten 4¹ *dels ock* det med litt. B betecknade området om 0.708 hektar till Axel Hasselström för sammanläggning med dennes fastighet $\frac{1}{4}$ mantal Bjärby Kullen 2³ för köpeskillingar av respektive 775 kronor och 740 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt beträffande en var av försäljningslotterna, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har *att*, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *att* köparen skall ensam vidkännas alla med lottens avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse, samt *att* köpare skall respektera det vattenfallsstyrelsen lämnade medgivande *att* hava elektrisk kraftledning framdragen över lotten;

32) *att* från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Sunnegata nr 4 Smedsgården i Otterstads socken av Skaraborgs län må enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar var för sig försäljas i statsrådsprotokollet berörda med litt. A, B, C och D betecknade lotter med hembuds rätt för J. N. Brink till lotten litt. A, för Torsten Jansson till lotterna litt. B och D och för Gustaf Granat till lotten litt. C, samt med tillträdes rätt för köpare beträffande lotterna litt. A, B och D den 14 mars 1930, därvid för tiden därefter till äventyrs med skogsstaten träffat arrendeavtal om lotten litt. D skall upphöra att gälla, och beträffande lotten litt. C den 14 mars 1933 eller dessförinnan å dag, dock tidigast den 14 mars 1930, varom överenskommelse kan träffas med arrendatorn av kronoegendomen Sunnegata nr 2 Uppegården;

[32.]

33) *att* lägenheten Skogsdalen, omfattande enligt en i statsrådsprotokollet åberopad av t. f. distriktslantmätaren Tor Åberg år 1928 upprättad karta med tillhörande beskrivning en areal av sammanlagt 16.883 hektar, må avstyckas från $\frac{1}{2}$ mantal Tåstebol nr 1 i Ny socken av

[33.]

Värmlands län och med å lägenheten befintliga, kronan tillhöriga byggnader försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med tillträdesdag den 14 mars 1930 och med rätt för nuvarande arrendatorn Magnus Edgren att er-hålla hembud;

[34.]

34) *dels* att ett i statsrådsprotokollet omförmält, med ägofigurerna nr 55—59 betecknat område om 1.237 hektar av kronoegendomen 1 mantal Björka nr 2 i Kumla socken av Örebro län må jämte kronans andel i Björka bys sam-fällighet försäljas till Per Johan Larsson mot en köpe-skilling av 1,235 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* områdena försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, varvid köparen inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan ägt till den arren-dator eller brukare, som vid samma tid avträder egen- domen, *att* köpeskilligen erlägges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpe-skillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å åter-stoden därav avlämnats, å områdena utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de områdena efter tillträdet åliggande utskylder och andra onera, *samt att* köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i områdena till säkerhet för berörda skuldförbindelse, *dels ock* att det i statsrådsprotokollet berörda, Södra Ängen benämnda område om 6.518 hektar av nämnda kronoegendom må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[35.]

35) att kronoegendomen 1 mantal Ekeby nr 1 i Ding-tuna socken av Västmanlands län må upplåtas,

antingen i två, i statsrådsprotokollet berörda lotter var för sig, lotten litt. B såsom åbolägenhet eller eventuellt såsom egnahemslägenhet jämlikt bestämmel-serna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegen-domar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av eгна-hemslägenheter med förbehåll om rätt för ägaren av lotten litt. A att begagna en å den i statsrådsproto-

kollet nämnda kartan med ägofigur nr 27 betecknad väg, ävensom i händelse av åborättsupplåtelse under de i nyssnämnda protokoll därutinnan angivna villkor, samt, sedan upplåtelse skett av lotten litt. B, lotten litt. A i första hand till egendomens arrendator, C. W. Carlsson, för en köpeskillning av 32,520 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, att lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, att köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, att köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse, eller ock, därest bemälde Carlsson icke begagnar sig av medgivandet att förvärva lotten litt. A för nämnda köpeskillning, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1930,

eller, därest upplåtelse av lotten litt. B enligt förberörda förordning den 17 december 1926 ej kommer till stånd, såsom en lott till egendomens arrendator, C. W. Carlsson, för en köpeskillning av 50,100 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under de villkor i övrigt, som här ovan föreskrivits beträffande hembudet till arrendatorn av lotten litt. A, eller ock, om Carlsson icke begagnar sig av medgivandet att förvärva egendomen för angivna köpeskillning, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i ovannämnda brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1930;

skolande innehavare av förvärvad fastighet vara skyldig respektera den Dingtuna elektriska distributionsförening u. p. a. medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen; samt

[36.]

36) att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ramsta nr 2 i Björksta socken av Västmanlands län

dels lotten litt. Ba, hemskiftet, må försäljas

antingen till Carl Axel Jansson för en köpeskillning av 13,395 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, att lotten försäljes i det skick den vid tillträdet befinnes, att köpeskillningen erlægges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, att köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Jansson icke begagnar sig av omförmälda medgivande att förvärva lotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels ock lotterna litt. Bb och Bc var för sig må upplåtas såsom åbolägenheter jämlikt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter ävensom i övrigt under de i statsrådsprotokollet för åborättsupplåtelse angivna villkor,

skolande blivande fastighetsinnehavare vara skyldiga att dels i förekommande fall vidkännas de med respektive lotts avskiljande förenade kostnader dels ock respektera den Tortuna elektriska distributionsförening medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Stockholm den 7 maj 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Andersson* i Fältenborg, *Linders*, *Boberg*, *Tjällgren*,
Granath, *Kropp*, *Fritiof Gustafson* och *Karlsson* i Gillberga; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Uddenberg*,
Weibull, *Gustafson* i Vimmerby, *Lindgren*, *Andersson* i Löbbo och *Pehrsson* i Bramstorp.
